

Allemannsrettens relevans i forskjellige skolefag

Kroppsøvingslærere på mellomtrinnet har et opplagt motiv for å se etter læringsressurser om allemannsretten, siden retten er eksplisitt forankret i et av fagets kompetansemål etter 7. trinn: «*gjere greie for allemannsretten under ferdsel og opphold i naturen*».

Vi håper imidlertid at de også vil gjøre sine kollegaer i andre skolefag oppmerksomme på dette nettstedet, *Allemannsretten for mellomtrinnet*. Bedre kunnskaper om allemannsretten vil bidra til å heve norsk grunnskoles kompetanse til å drive uteskole, bidra til bedre naturvern, og bidra til å styrke friluftslivets posisjon i samfunnet.

Nedenfor gis noen eksempler på hvordan forskjellige fag og kompetansemål kan relateres til temaet «allemannsretten».

Det gis eksempler for disse fagene, iht. kompetansemål etter 7. trinn:

- [Kroppsøving](#)
- [Samfunnsfag](#)
- [KRLE](#) (klikk på faget ditt for å hoppe til riktig seksjon)
- [Norsk](#)
- [Naturfag](#)

Listen med fag og eksempler er ikke utfyllende: Allemannsretten kan ha pedagogisk relevans i enhver sammenheng hvor mennesker bruker naturen: Temaet kan like gjerne aktualiseres i fag som kunst og håndverk (ifm. bruk av naturmaterialer, naturnære kulturuttrykk mv.) eller mat og helse (ifm. høsting mv.). Ikke minst gir naturen gode muligheter for tverrfaglig undervisning.

Kroppsøving

Kompetansemål:	Eksempel på relevans:
«Gjere greie for allemannsretten under ferdsl og opphald i naturen»	Dette kompetansemålet i kroppsøving er allemannsrettens mest konkrete og tydelige forankring i læreplanverket. Nettstedet «Naturen som læringsarena» har en hel seksjon med læringsressurser som handler om allemannsretten.
«Utforske og gjennomføre leik og spel saman med andre i ulike bevegelsesaktivitetar»	Flere av aktivitetene inneholder disse elementene. Se for eksempel aktivitetene «Tenk fort – ja eller nei?» og «Sporjakt og ansvar for naturen».
«Bruke kart, digitale verktøy og teikn i naturen til å orientere seg i natur og nærmiljø»	Allemannsretten gjør det mulig for oss å ferdes fritt i naturen. Alle læringsaktiviteter som foregår i naturen, er en anledning til å diskutere allemannsretten. Dermed kan flere av uteoppgavene tilpasses dette kompetansemålet. Se for eksempel «Innmark og utmark i nærmiljøet ditt».
«Bruke nærmiljøet og utforske lokale kulturar for friluftsliv»	Uteoppgaven «Innmark og utmark i nærmiljøet ditt» og skriveoppgaven «Fortell om naturen rundt deg» kan brukes i arbeid med dette kompetansemålet.
«Gjennomføre overnattingstur og reflektere over eigne naturopplevingar»	Overnattingsturer ifm. kroppsøvingfaget er gode anledninger til å snakke om allemannsretten. Det er naturlig å trekke inn reglene rundt teltning, men det meste av allemannsretten vil ha relevans på en slik utflukt. Del gjerne ut støttearkene om allemannsretten til elevene, så har de en god referanse for hånd.

Samfunnsfag

Kompetansemål:	Eksempel på relevans:
«Utforske korleis menneske i fortida livnærte seg, og samtale om korleis sentrale endringar i livsgrunnlag og teknologi har påverka og påverkar demografi, levekår og busetjingsmønster»	Retten til å høste av naturen er relevant her (samt de historiske grunnene til noen av restriksjonene). Selve allemannsretten springer ut fra lange tradisjoner for friluftsliv, og har blitt formet av de nevnte endringene i livsgrunnlag og teknologi.
«Reflektere over kvifor konflikter oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikter»	En av allemannsrettens funksjoner er å unngå konflikter, som følge av vår felles rett til naturen. Prinsippet om å ta hensyn til omgivelsene er helt sentralt.
«Utforske ulike sider ved mangfald i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i fellesskap»	Allemannsretten er en viktig del av den norske kulturen, og naturen kan være en verdifull arena for fellesskap og integrering. Samtidig gir den mulighet for selvstendig frihet.
«Drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering»	Allemannsretten har som et formål å sikre at alle har de samme rettighetene til å bruke naturen i Norge. Dette er en form for likestilling. Naturen blir således en arena hvor forskjellige folk kan møtes mens deres likeverd blir anerkjent.
«Gi døme på kva lover, reglar og normer er og kva slags funksjon dei har i samfunn, og reflektere over konsekvensar av å bryte dei»	Allemannsretten består av regler som har hjemmel i forskjellige lovtekster og forskrifter, og brudd på allemannsretten vil kunne ha reelle konsekvenser – både juridisk, sosialt og miljømessig.

KRLE

Kompetansemål:	Eksempel på relevans:
«Bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring»	Flere av oppgavene og aktivitetene om allemannsretten kan brukes som utgangspunkt for filosofisk tenkning. Se for eksempel «De viktige allemannspliktene» og «Lag en sketsj».
«Samtale om og formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i religiøse og livssynsbaserte tradisjoner»	Mange historiske personer, fra forskjellige tradisjoner, har uttrykt etiske ideer som har relevans for menneskers forhold til naturen. (Eksempelvis, Gandhi om «ahimsa», eller Arne Næss om «dypøkologi»). Allemannsretten kan sies å være fundert på etiske avveininger.
«Utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer»	Oppgaver og aktiviteter som «De viktige allemannspliktene» og «Lag en sketsj» er gode utgangspunkt for å utforske og beskrive etiske dilemmaer.
«Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid»	Allemannsretten skal sikre at vårt friluftsliv er bærekraftig. I utvidet forstand handler dette om hvordan vi skal behandle naturen, som er et eksistensielt spørsmål.

Norsk

Kompetansemål:	Eksempel på relevans:
«Skrive tekster med funksjonell håndskrift og med flyt på tastatur»	De skriftlige oppgavene i læringsressursene om allemannsretten vil være godt forenelig med dette kompetansemålet.
«Lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler»	Flere av aktivitetene innebærer diskusjon og redegjørelse for egne standpunkter. Se for eksempel aktiviteten «Læringsløype om allemannsretten».
«Beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål»	Flere av aktivitetene og de skriftlige oppgavene er forenelige med dette. Se for eksempel «Min favorittaktivitet i naturen», «De viktige allemanspliktene» og «Lag en sketsj».

Naturfag

Kompetansemål:	Eksempel på relevans:
«Gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet»	Allemannsretten forplikter oss til å verne om plante- og dyrelivet i naturen, slik at naturgrunnlaget skal bestå.
«Foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning»	Allemanspliktene er eksempler på slike bevarende tiltak: Norge har lange tradisjoner for fri ferdsel, opphold og høsting av naturen, og allemannsrettens regulering av friluftslivet kan forstås som en gammel utvikling av naturforvaltning.